

Het gevecht van een optimist

M

Mijn jeugd is verre van perfect. Het is er één van geheimen, geweld en misdadig gedrag.

En ik, ik ben het middelpunt. Ongevraagd, dat ook nog.

Ik ben dan een jaar of zeven, te klein om alles te bevatten, te jong en vooral, te bang.

De nacht is mijn vijand. Want dan komt er vaak een monster aan mijn bed. Dat monster doet dingen die ik niet wil zeggen, niet kan zeggen, niet durf te zeggen. Zelfs nu ik zestig jaar verder ben, doet het nog ongelofelijk veel pijn. Het is een pijn die niet te beschrijven valt, onmenselijk en wreed.

Overdag ben ik het jongetje dat graag ergens bij wil horen.

Maar ik ben ook een onbegrepen jongetje, een aandacht-trekker, vol fantasie, vol verhalen. Maar ook, vooral alleen. Vriendjes zijn er wel, maar niet veel.

Het liefst zoek ik de eenzaamheid op, de velden in. Tussen de bomen van een klein bos, even verderop, ligt een grote steen, een zogenaamde zwerfkei die 30.000 jaar geleden door kruierend ijs naar Nederland is geduwd. Alleen al deze feiten zorgen voor avontuurlijke verhalen vol Vikingen, wrede Germanen en jonge blonde maagden die elke dag weer om hulp roepen.

Ik ben Herman Haan, slachtoffer van een misselijk makende jeugd en drager van de ziekte van Parkinson.

O ja, ik heb ook nog een hartkwaal en dus een pacemaker om de gang er een beetje in te houden.

Dat ik het leven zie als een gevecht zal jou, als lezer, dan ook niet verbazen denk ik maar zo.

Als je durft neem ik je mee naar de duistere krochten van mijn bestaan, naar de uithoeken van het heelal in mijn hoofd. Wat daar ligt opgeslagen laat ik het liefst liggen, verstopt, zo ver weg dat niemand daarbij kan, zelfs ik niet.

Maar de keiharde les is dat je sommige dingen ooit naar het licht moet dragen. Anders wordt het een nieuwe Big Bang in je hoofd die onherstelbare schade veroorzaakt.

Toch schijn ik als volwassen man een optimist te zijn. Dat zegt tenminste nagenoeg iedereen om mij heen. Ik denk dat het ook wel zo is. Want de optimist in mij wil leven, zal leven. Geniet zelfs van het leven!

Maar het jongetje in mij is alleen maar bang en wil zich verstoppen.

Nooit gevonden worden, liever dood dan gevonden worden. Zeker niet door die ene man die hoog boven mij uittorent en mij nog kleiner maakt dan dat ik al ben.

Had ik maar een mes... Ik zou zijn keel doorsnijden.

~~~~~

Duizelig

Ik wil opstaan, uit bed. Dat gaat bijna niet. Alles tolt, alles draait en staan wil niet maar liggen is ook vreselijk. Gea loopt al ergens rond, dus die heeft niks in de gaten.

Ik hou me stil, zoals ik zo vaak doe. Als kind heb ik dat geleerd. Des te stiller je bent, des te eerder is het voorbij.

Maar de duizeligheid biedt geen mogelijkheid tot ontsnappen. Ik heb wel eerder last van duizelingen gehad, maar nooit zo erg als deze ochtend. 'Zal ik nog wel weer kunnen lopen?', bedenk ik me en raak lichtelijk in paniek.

Ik zet die gedachten opzij en probeer op te staan. Lukt niet, ik val bijna om. Dan maar weer blijven zitten en na zo'n twintig minuten, zakt de duizeligheid langzaam maar zeker weg.

Met de wijsheid achteraf weet je het. Dit zijn voortekenen van iets wat op dat moment nog geen naam heeft. Maar diep van binnen weet je: Dit zou best wel eens ernstig kunnen zijn.

Alsof er niks aan de hand is stap ik een half uur later in de auto om de honderd kilometer naar Hilversum te overbruggen. Vreselijk. En dan te bedenken dat ik vanmiddag dezelfde afstand weer terug mag rijden.

~~~~~

Augustus 2020

Zutphen, het Gelre ziekenhuis.

Mensen lopen in en uit, strakke blikken, weinig oogcontact. Iedereen gevangen in zijn eigen wereld van medische zorgen.

Ook wij lopen daar, door de grote draaideuren naar buiten, de hete zon in. Het is warm buiten en de laatste tijd kan ik daar niet zo goed meer tegen. Maar dat is maar een kleinigheidje vergeleken met de last die we mee naar buiten nemen.

‘Gaat het?’ vraagt Gea als we voor de trap naar beneden van de parkeergarage staan. Ik knik en mompel wat. Dan strompel ik de trap af, te eigenwijs om de lift te nemen.

Op zo’n moment ben ik de man die ik niet wil zijn en ook niet ben. Een ijskonijn. Zelfs de hete zon brandt haar stralen kapot op mijn masker. ‘You’r as cold as Ice’ zegt een liedje en die woorden lijken mij op het lijf geschreven.

Op mijn zeventiende heb ik mezelf beloofd nooit meer te huilen, hoe erg het verdriet of de pijn ook zal zijn, geen emoties meer!

Die ‘belofte’ heb ik bijna twintig jaar kunnen volhouden maar ook de jaren daarna zitten die woorden, dat ene zinnetje, me nog steeds dwars. Het ijsklontje in mijn hart is blijkbaar nog steeds niet gesmolten.

Eenmaal in de auto, op weg naar huis, zeg ik ineens: ‘Dit voelt als een doodvonnis, je krijgt alleen geen datum’.

Gea legt even haar hand op mijn knie.

Ik voel het nauwelijks want ik zink weg in een maalstroom van gedachten. Gea rijdt dus ik heb de kans om naar buiten te staren. Maar ik zie niks. Ik mis de door de bliksem gespleten reuzenboom waar een stel ooievaars hun jongen hebben grootgebracht. Ik zie ook niet dat in een weiland verderop diezelfde ooievaars en een stuk of twintig andere zich verzamelen om samen de grote tocht naar Afrika te gaan maken. Vluchten voor de winterkou. Wat moet dat heerlijk zijn.

Tien minuten later rijden we het erf op van onze woning. Wij wonen met het uitzicht op de heuvels van de Hoge Veluwe. We kunnen dus kilometers ver kijken. Hoe heerlijk is dat.

Een stukje hemel op aarde zeggen veel mensen.

Maar vandaag neem ik de hel mee.

Gelukkig komen langzaam maar zeker de woorden, de gevoelens en de verslagenheid naar de oppervlakte.

Aan de keukentafel zittend, met een mok koffie binnen handbereik, praten we de dingen door. Vooral de praktische zaken, over de medicijnen bijvoorbeeld. Beiden waren we geschrokken van de nuchtere uitspraak van de neuroloog die zei: 'Bestel maar vast een rollator en ook een rolstoel, want die zul je binnenkort wel nodig hebben'.

Auw!

Vroeger

Baflo, zo rond 1960

Met razend geweld gaat mijn vader te keer. Hij schopt het glazen deurtje van een kast aan gort en daarna is mijn moeder aan de beurt. Ze krijgt de ene klap na de andere en op een gegeven moment vallen de tanden uit haar mond en spuugt ze bloed. Dan vliegen er twee vazen door de lucht. Een seconde later spatten ze uiteen tegen de muur, vlak naast mijn moeder. Ze verstopt haar hoofd achter haar armen maar die klootzak scheurt ze ruw uit elkaar en geeft haar nogmaals een enorme opdonder. De laatste voor vandaag.

Het is bijna niet voor te stellen, maar ik ben getuige van deze waanzin.

Ik zit midden in de kamer waar dit alles gebeurt. Ook ik gil, ook ik ben doodsbenauwd, maar het lijkt wel alsof niemand in de gaten heeft dat er een peuter in de kamer zit die van angst alles onder plast en poept.

Pak me op, raak me aan, troost me, kus me en laat me nooit meer los. Maar weet je dat ik het me niet eens kan herinneren of mijn vader ooit een troostende vader is geweest. Ik weet alleen maar dat hij mij keer op keer telkens kleineert en dat hij zegt: 'Jij bent mijn zoon niet eens, wat wil je nou...'

Eerst doen deze woorden geen pijn. Ik hoor ze wel, maar ze landen niet in mijn hart en in mijn hoofd. Dat komt denk ik omdat ik bang ben voor de eventuele waarheid achter deze woorden. Of de leugen die er achter dat ene, alles verwoestende zinnetje schuilt.

Met de wijsheid die vele jaren later komt en die mij helpt alles een beetje te relativieren, ontdek ik dat mijn eerste jeugdherinnering ook de figuurlijke deur moet zijn geweest voor veel kronkels in mijn hoofd en mijn leven. Ook is daar de angst geboren voor harde stemmen, onverwachte bewegingen en ruzieachtige situaties.

Tien minuten ellende en grof geweld kan lang genoeg zijn om iemand jarenlang gevangen te houden.

Een zelfgebouwde gevangenis, zeggen mensen soms die het allemaal beter weten dan ik. Eigenlijk zeggen ze op een stilzwijgende manier dat alles wat er gebeurd is, voor een groot deel ook mijn eigen schuld is geweest.

Maar hoe kan een kind van drie of vier jaar, weten welke gevoelens bezit van hem maken. Hoe kan hij daar heerschappij over nemen. Hoe kan een kind daarboven staan.

In de jaren die volgen zal ik dit nog vaak tegen komen en dan bedoel ik vooral het onbegrip, dat mensen je niet willen begrijpen. Vaak hoor ik ook: 'Kijk eens hoe goed je het doet, is het allemaal wel zo erg geweest...?'

Donkere nacht

Het is nacht en het waait buiten. Soms klettert er ook wat regen tegen het raam. De cafébezoekers hebben het laat gemaakt, maar eindelijk is het rustig geworden en iedereen gaat naar bed, ook de gasten die in ons pension verblijven.

Het is stil en ik slaap bijna, maar nog niet helemaal.

Dan gaat de deurkruk langzaam naar beneden.

Ik word een beetje meer wakker. Ik hoor de planken van de houten vloer zachtjes kraken.

Er is iets op mijn kamer. Misschien is dat iets ook wel iemand.

Voetstappen komen dichterbij, ik hoor zand kraken onder een schoen. En dan stopt het geluid, vlak naast mijn bed.

Ik durf mijn ogen niet open te doen. Iemand hijgt een beetje,

zo lijkt het wel. Er is een geluid dat ik niet thuis kan brengen.

Ik ben zo bang. Zo vreselijk bang. Mijn keel is gortdroog, dat weet ik nog heel goed.

Ik wil mijn zus roepen, mijn moeder, mijn vader.

Maar ik durf niet, straks krijg ik klappen en daar ben ik bang voor.

Ineens voel ik een hand op mijn onderbroek en een paar seconden later vallen er wat druppels op mijn blote buik. Regent het? Nee, regen stinkt niet zo.

Dan hoor ik de deur naar de overloop zachtjes dicht gaan.

Ik ben weer alleen maar durf niet te kijken, durf mijn buik niet droog te veggen.

Gelukkig val ik na een poosje toch in slaap, op mijn buik, zodat niemand kan aanraken wat alleen van mij is.

Het is vreemd wakker worden, een paar uren later.

Ik kijk naar buiten en zie aan de overkant van de straat al een paar fietsers die blijkbaar veel lol hebben, want ze lachen dat het een lieve lust is.

Ik lach niet mee. Waarom zou ik.
Ik voel die onbekende handen nog.
Dat vieze spul op mijn buik.

En buiten lachen de mensen en de aarde draait gewoon door.
Hoe gemeen kan het leven zijn.

Een paar jaar later

Ik zal twaalf zijn geweest of misschien dertien jaar. In het grasveld achter ons huis, annex dorpscafé/pension, staat een tent. Zo'n grijswitte tent die ook op veel festivalterreinen staat, maar in deze tent kunnen maar een stuk of tien mensen.

Jongens van de buurt ontdekken de tent en al gauw hebben ze er beslag op gelegd. Het is per slot van rekening 'de grote vakantie'.

Er gebeurt van alles wat het daglicht niet kan verdragen.

Ik mag nooit naar binnen, want wat daar gebeurt, is niet voor jongetjes van een jaar of twaalf. Maar ik zeur net zo lang tot ik op een dag toch naar binnen mag.

Had ik dat maar nooit gedaan.

Eerst snap ik niet wat er gebeurt, al die gekke bewegingen en jongens die op hun knieën zitten, meestal voorover gebogen en achter hen zit dan ook weer iemand die ook weer rare bewegingen maakt.

Ik maak dat ik weg kom, ik kan het niet aan zien. Dit voelt zo vreemd, maar toch ook weer een beetje aantrekkelijk. Ik ben echt in de war.

Gelukkig praat één van de vaste bezoekers van de tent zijn mond voorbij en binnen no time is de tent opgeruimd en krijgen veel jongens huisarrest. Mijn vader probeert ook met mij te praten, maar meer dan wat gestamel komt niet uit zijn mond.

Heb ik al een verknipt beeld van seks, vanaf het gebeuren in die tent wordt het voor mijn gevoel alleen maar erger. Ik krijg nachtmerries en zie naakte figuren heen en weer rennen en altijd eindigt de droom hetzelfde: als de figuren me bijna te pakken hebben, word ik met een angstig gevoel wakker. Bedankt heren!

Gelukkig is het ook de tijd dat we allemaal naar de middelbare school worden geroepen en dat betekent ook dat we uit elkaar groeien. Een paar jongens gaan naar de lts en weer anderen naar de mavo – waaronder ikzelf – en ook een paar krijgen speciaal onderwijs aangeboden. We voetballen bijna niet meer met de hele club en zelfs dat verliest het van school en huiswerk.

~~~~~